

Universitetskanslersämbetets utbildningsutvärderingar

Självvärdering

Del 1. Utbildningsvetenskaplig kärna

Lärosäte: Örebro universitet

Yrkesexamen: Ämneslärarexamen med inriktning mot arbete i gymnasieskolan i undervisningsämnena: **matematik, samhällskunskap, svenska, idrott och hälsa och musik.**

Beskrivning

Redogör för utbildningens organisation och upplägg på en övergripande nivå och motivera i relation till examensordningen. Beskriv relationen mellan den utbildningsvetenskapliga kärnan, den verksamhetsförlagda delen av utbildningen, ämnes- och ämnesdidaktiska studier. Ange när lärosätet erhöll examens-tillstånd för respektive undervisningsämne och inriktning.

Örebro universitet har sedan 2011 haft examensrätt för ämneslärarutbildning i ämnena musik, idrott och hälsa, samhällskunskap och svenska. För ämnet matematik erhöles examenstillstånd 2014, och första antagningen till ämnet gjordes hösten 2015. De studenter som då antogs läser nu sin sjunde termin. I självvärderingen går det således inte att redogöra för hela utbildningen i Matematik.

Ämneslärarutbildningen bedrivs på helfart och i campusform. Samtliga utbildningar som beskrivs i självvärderingen följer utbildningsplanen från 2016, vilken presenteras i en översiktsmodell nedan. Kurser under termin 1 – 8 är på grundnivå och kurser under termin 9 och 10 är på avancerad nivå. Utbildningen är organiserad så att studenterna söker till en förutbestämd ämneskombination, t.ex. Svenska och Idrott och hälsa.

Ämneslärarprogrammet gymnasieskolan 300 hp

Termin 1 HT	Termin 2 VT	Termin 3 HT	Termin 4 VT	Termin 5 HT	Termin 6 VT	Termin 7 HT	Termin 8 VT	Termin 9 HT	Termin 10 VT
UVK I, 22,5	Ämne 1 (Ia), 22,5	Ämne 1 (IIa), 30	Ämne 2 (Ib), 30	Ämne 1 (IIa), 22,5	Ämne 1 (IVa), 15	Ämne 2 (IIb), 30	UVK II, 15	Ämne 1 (Va), 15	UVK III, 22,5
VFU, 7,5	VFU, 7,5			VFU, 7,5	Ämne 2 (IIb), 15		Självst.arb. Ämne 2 (IVb), 15	Självständigt arbete 1, 15	VFU, 7,5

För studerande med inriktning musik byter terminerna 1 och 3 plats med varandra.

Utbildningens 300 högskolepoäng är fördelade på 120 hp ämnes- och ämnesdidaktiska studier i förstaämnet, till vilka 15 hp verksamhetsförlagd utbildning (VFU) är knutna (termin 2 och 5), 90 hp ämnes- och ämnesdidaktiska studier i andraämnet, samt 60 hp studier inom Utbildningsvetenskaplig kärna (UVK), till vilka 15 hp VFU är knutna (termin 1 och 10). Ansvar för utbildningens sista VFU-period (termin 10), vilken ges inom kursen UVK III, är delat mellan studentens andraämne och UVK. På det sättet får studenten VFU i båda ämnena och i UVK. Under utbildningen skriver studenten två självständiga ämnesdidaktiska arbeten om vardera 15 hp. Det första skrivs termin 8 på grundnivå i andraämnet och det andra skrivs termin 9 på avancerad nivå i förstaämnet.

För samtliga utbildningar vid Örebro universitet finns en gemensam överordnad struktur där institutioner fastställer kursplaner, ansvarar för personal och för att bedriva själva undervisningen. Varje institution har kursansvar, vilket utöver upprättande av kursplaner även omfattar ansvar för utvärdering av kurser och för revidering av kursplaner. Nedan visas vilka institutioner respektive ämne och UVK tillhör.

Ämne och UVK	Institution
Samhällskunskap	Humaniora, utbildnings- och samhällsvetenskap
Svenska	Humaniora, utbildnings- och samhällsvetenskap
Musik	Musikhögskolan
Idrott och hälsa	Hälsovetenskaper
Matematik	Naturvetenskap och teknik
UVK	Humaniora, utbildnings- och samhällsvetenskap

Varje institution leds av en prefekt, och är organiserad i ett antal enheter, som leds av en enhetschef. Enheter kan utgöras av ett större ämne, t.ex. *Enheten matematik*, eller av en ett antal mindre ämnen, t.ex. *Enheten för humaniora* som utgörs av ämnena litteraturvetenskap, svenska språket, engelska, historia och retorik.

Alla institutioner med ansvar för kurser inom ämneslärarprogrammet är representerade i en för samtliga lärarutbildningar gemensam nämnd, Lärarutbildningsnämnden (LUN), vilken lyder direkt under rektor och organisatoriskt ligger på samma nivå som fakultetsnämnderna. Nämndens arbete leds av en ordförande utsedd av rektor. I LUN ingår, förutom ordförande, representanter för de berörda institutionerna, två externa ledamöter och studentrepresentanter. LUN:s huvuduppgift är att ansvara för att utbildning och forskning inom lärarutbildningsområdet håller högsta kvalitet. LUN har strategiskt ansvar, fastställer utbildningsplaner, ansvarar för kvalitetsarbete och för utvecklings- och kvalitetsuppföljning på programnivå, och fördelar vissa forskningsmedel inom lärarutbildningsområdet.

LUN utser en programansvarig för ämneslärarprogrammet, vilken tillsammans med en mindre programgrupp leder arbetet i ett programråd. I programrådet ingår företrädare för samtliga ämnen som utbildar ämneslärare med inriktning mot gymnasieskolan, och företrädare för UVK. I programrådet ingår även företrädare för studievägledning, och studentrepresentanter. Programrådet ansvarar för gemensamma frågor rörande sådant som utformning och analys av den årliga programutvärderingen. Genom programrådet sker också erfarenhetsutbyte rörande det kvalitetsarbete som sker inom institutionernas ansvarsområde.

Programansvarig sitter regelbundet med vid träffarna med presidiet för LUN, för att kunna föra fram synpunkter och förslag från programmet och för att kunna diskutera och förbereda ärenden till LUN. Programansvarig ansvarar för att frågor och uppdrag från LUN behandlas och förankras i programrådet, och för att programrådets förslag till utveckling eller förändring förs fram till LUN. Programansvarig ansvarar också för att sammanställa och presentera resultat och analyser av utvärderingar på programnivå.

VFU

All VFU inom ämneslärarprogrammet är integrerad i ämnes- eller UVK-kurser. Vid universitetets VFU-råd möts alla med ansvar för VFU. I rådet sitter kursansvariga inom alla ämnen och UVK, ansvariga för samordning mellan campus och skolverksamheter, de som arbetar med placering av studenter under VFU-perioder, programansvariga och studentrepresentanter. VFU-rådet hanterar frågor som är av mer kursövergripande karaktär, men även sådant som kursmål och bedömning av VFU. VFU-rådets ordförande deltar med yttranderätt i LUN:s sammanträden. Det finns goda resurser för det viktiga arbetet med samordning mellan verksamheten vid campus och skolverksamheterna i regionen, i dagsläget drygt två heltidstjänster för samordning och två tjänster som VFU-handläggare. De senare har huvudansvaret för kontakter med verksamheten när det gäller placering av studenter under VFU-perioderna.

Örebro universitet deltar i det nationella projektet Övningskola. För 2018 gäller att studenter inom Övningskola återplaceras vid samma gymnasieskola tre av fyra VFU-perioder (en av VFU-perioderna görs inom skolår 7–9). Under varje VFU görs verksamhetsbesök av universitetslärare i kursen studenterna läser. Universitetsläraren deltar i ett studentseminarium samt leder ett handledarseminarium i skolverksamheten. Övningskolor knutna till Örebro universitet har också en hög andel utbildade VFU-lärare (VFU-handledare). LUN beslutade 2017 att all VFU från och med hösten 2018 ska organiseras och genomföras i enlighet med övningskola. För ämneslärarutbildning sker denna övergång gradvis.

Regionalt utvecklingscentrum (RUC)

Vid universitetet finns ytterligare en samordnande resurs för lärarutbildningarna, nämligen Regionalt utvecklingscentrum (RUC). RUC utgör navet för forskningsbaserad samverkan mellan lärarutbildningen vid Örebro universitet och regionens förskolor och skolor. En aktivitet som RUC är delansvarig för är de didaktiska nätverk där forskare, doktorander, lärarutbildare, lärare och skolledare presenterar och diskuterar skolrelevant forskning och beprövad erfarenhet. Samtliga ämnen som ingår i utbildningsutvärderingen anordnar regelbundna träffar i de didaktiska nätverken.

Didaktisk forskning vid Örebro universitet

För att samordna och utveckla den didaktiska och ämnesdidaktiska forskningen har LUN inrättat tre forskningsprofiler: Bedömning och utveckling, Hållbar samhällsutveckling, Kommunikation och lärande. Ett pri-

riterat arbete för profilerna är att utveckla kontakter med skolhuvudmän och skolor inom regionen (i samverkan med RUC). Syftet är att skapa mötesplatser för forskare inriktade mot didaktisk och ämnesdidaktisk forskning och lärare (och skolledare). Profilerna har dessutom seminarieverksamhet som samlar den didaktiska och ämnesdidaktiska forskningen vid universitet. Ytterligare en satsning för att stärka denna forskning är det centrum för praktisknära forskning som är under uppbyggnad.

Pågående utvecklingsarbete inom projektet Framtidens lärarutbildning

Örebro universitet genomför i projektet *Framtidens lärarutbildning* en strategisk satsning för att höja kvaliteten i lärarutbildningarna. Ambitionen är att skapa en utmanande utbildning i stimulerande lärmiljöer som ska locka motiverade studenter. Satsningen ska stärka förutsättningarna för att ge lärarstudenterna bästa möjliga ämneskunskaper, professionsverktyg och ledarskapsträning för att möta framtidens behov. Projektet inleddes 2017 och ska fortgå fram till 2022, vilket innebär att vissa satsningar inom projektet redan implementerats i utbildningen. En sådan satsning är rekryteringen av adjungerade adjunkter. Dessa adjunkter har redan en anställning vid någon av gymnasieskolorna i Örebroregionen. Adjungeringen innebär att de även fortsättningsvis har hela sin anställning vid sin gymnasieskola, men att de tjänstgör upp till 49 % inom lärarutbildningen. Universitetet faktureras för deras tid. Målet för dessa adjungeringar är dels att stärka de ämnesdidaktiska momenten i undervisningen och utbildningens professionskompetens, dels att stärka samverkan mellan regionens gymnasieskolor och lärarutbildningen vid universitetet.

Ny organisation för ledning av lärarutbildningarna

Slutligen ska också nämnas att den organisation som här beskrivits avser år 2018. Från januari 2019 får universitetet en ny organisation, där den största skillnaden är att dekaner går in i linjen mellan rektor och prefekter. Samtidigt införs även ny organisation för ledning av lärarutbildningarna. LUN läggs ner, och det övergripande ansvaret för universitetets lärarutbildningar förs över till fakultetsnämnden för Humaniora och Socialvetenskap (HS-nämnden). Till HS-nämnden förs även det övergripande strategiska ansvaret för den didaktiska forskningen. Det mer operativa ansvaret förs över till institutionen för Humaniora, Utbildnings- och Samhällsvetenskap (HumUS).

Förutsättningar

Personal

Bedömningsgrund:

Antalet lärare och deras sammantagna kompetens (vetenskapliga/konstnärliga/professionsrelaterade och pedagogiska) är adekvat och står i proportion till utbildningens volym, innehåll och genomförande på kort och lång sikt.

Av bifogad tabell framgår att 24 lärare undervisar inom UVK, 13 lektorer (varav 4 är docenter), 4 professorer, 1 doktorand och 6 adjunkter. Av dessa är 17 tillsvidareanställda disputerade lärare. Fyra personer, undantaget doktoranden, har tidsbegränsad anställning. Lärarnas undervisningsgrad i programmet varierar mellan 3 och 50 %. Pedagogik är huvudämne och huvudområde för kurserna inom UVK, men också externa föreläsare med specialistkompetens anlitas inom specifika områden. Merparten av de tillsvidareanställda lärarna har en universitetspedagogisk utbildning eller motsvarande. Den pedagogiska kompetensen och professionskompetensen stärks ytterligare av att majoriteten (cirka 80 %) av de undervisande lärarna har egen lärarexamen och yrkeserfarenhet från skolan, av dessa har 65 % ämneslärarexamen.

Treåriga kompetensförsörjningsplaner upprättas på institutionsnivå för att säkerställa framtida kompetensbehov, där både kort- och långsiktiga förändringar i lärarresurser matchas med rekryteringsbehovet. Samtliga tillsvidareanställda lektorer och adjunkter har 20 % kompetensutvecklingstid. Tiden används till forsknings- och utvecklingsinsatser för att stärka lärarnas vetenskapliga och pedagogiska kompetens, samt att följa utvecklingen inom det egna ämnesområdet. Kompetensutvecklingstiden planeras och följs upp vid det årliga medarbetarsamtalet. Inom ämnet pedagogik genomförs planering och uppföljning av lektorer kompetensutveckling av kompetensutvecklingsansvarig professor. Alla lektorer erbjuds en mentor (professor i ämnet) som ger personligt stöd i den individuella vetenskapliga utvecklingen. Planerings- och uppföljningssamtal med adjunkterna genomförs av enhetschef. Utöver kompetensutvecklingstiden finns i arbetstidsavtalet tid för administration (5-10 %) där exempelvis mötestid och kursadministration ingår. För att ytterligare stärka lärarnas vetenskapliga kompetens finns möjlighet att söka universitetsinterna medel för forskning och de senaste tre åren har fakultetsnämnderna beviljat forskningsmedel för flera lektorer inom pedagogik. Vidare görs institutions- och ämnesinterna satsningar. Även stöd för lärares universitetspedagogiska kompetens finns genom *Enheten för universitetspedagogik, IKT och lärande* som erbjuder föreläsningar, workshops och seminarier. Exempelvis har lärare deltagit i ett pilotprojekt i kollegial handledning med syfte att främja professionell utveckling genom strukturerade och kvalificerade samtal och observationer. Inom VFU ska samtliga handledare ha handledarutbildning och enligt avtal med skolhuvudmännen ska studenterna placeras hos handledare med rätt behörighet/ämneskompetens.

Värdering

Den höga andelen disputerade lärare i de utbildningsvetenskapliga kurserna borgar för en undervisning som är gediget forskningsanknuten och att studenterna får möta lärare med hög vetenskaplig kompetens. Detta förstärks ytterligare genom att fyra professorer undervisar i kurserna samt genom frekventa inslag av externa föreläsare med specialistkompetens. Att majoriteten tillsvidareanställda lärare har universitetspedagogisk utbildning eller motsvarande ger goda förutsättningar för att studenterna får en högkvalitativ

undervisning. Den låga graden av visstidsanställda främjar en god kontinuitet, och kompetensförsörjningsplanerna ger stabilitet i utbildningen. Den undervisande personalen har som helhet en gedigen erfarenhet av att undervisa i lärarutbildningen och en majoritet av lärarna har egen ämneslärarexamen och yrkeserfarenhet som ämneslärare. Även om andelen disputerade i nuläget är relativt hög pekar kompetensförsörjningsplanerna och antalet studenter på framtida behov av ytterligare disputerad personal med professionskompetens inom ämneslärarområdet. En förstärkning är doktorander som examineras 2018/19 i forskarskolan *Utbildningsvetenskap med inriktning mot didaktik* som finns vid Örebro universitet, och dess nyantagning 2019 där tre platser är reserverade för doktorander med inriktning mot ämnesundervisning. Satsningen på adjungerade adjunkter är en annan påbörjad förstärkning. Satsningar på såväl vetenskaplig kompetens och pedagogisk kompetens samt lärarnas professionskompetens säkerställer att lärarnas sammanlagda kompetens står i proportion till utbildningens volym, innehåll och genomförande både på kort och lång sikt.

Förutsättningar

Utbildningsmiljö

Bedömningsgrund:

Det finns en för utbildningen vetenskaplig/konstnärlig och professionsinriktad miljö och verksamheten bedrivs så att det finns ett nära samband mellan forskning och utbildning.

Forskningsmiljöer som stödjer utbildningsmiljön

Majoriteten av undervisande lärare inom UVK ingår i aktiva forskningsmiljöer med relevans för utbildningen. Två viktiga forskningsmiljöer är *SMED (Studies of Meaning-making in Educational Discourses)* och *Utbildning och demokrati*. *SMED* är en ämnesövergripande forskningsmiljö med fokus på didaktik och utbildningsvetenskap inom exempelvis utbildning för hållbar utveckling, idrott, hälsa och kropp, barns och ungas rättigheter, delaktighet och kulturell mångfald inom utbildning. *Utbildning och demokrati* har sin ämnesmässiga bas i pedagogik och huvudparten av forskningen finns inom områdena läroplansteori, didaktik, bedömning, specialpedagogik, skolutveckling och pedagogiskt ledarskap, pedagogisk och politisk filosofi samt utbildnings- och läroplanshistoria. Här bedrivs forskning med fokus på exempelvis värdegrund, bedömning, demokrati och rasism. Utöver forskningsmiljöerna är den didaktiskt inriktade forskningen inom hela lärarutbildningen samlad i tre forskningsprofiler: *Bedömning och utvärdering*, *Hållbar utveckling* och *Kommunikation och lärande*. Profilernas uppdrag är att stärka den lärarutbildningsrelevanta forskningen genom att skapa gemensamma interna kontaktytor samt kontaktytor mot regionens skolverksamheter. Det långsiktiga målet är att profilarbetet ska generera nya, gärna tvärvetenskapliga forskningsprojekt i tydlig samverkan med regionen, och på så sätt bidra till att profilera lärarutbildningen vid Örebro universitet. Forskningsmiljön som finns i och kring ämneslärarutbildningen är således av innehållslig relevans samtidigt som forskning också pågår inom utbildningsmiljön i sig.

En forskningsanknuten och professionsinriktad utbildningsmiljö

En stor del av forskarna i pedagogik deltar i undervisningen inom UVK. Av den forskning som bedrivs av undervisande lärare är huvudparten relevant för lärarutbildning i allmänhet och ämneslärarprogrammet i synnerhet (se ovan). Studenterna möter aktuell forskning genom att läsa och diskutera vetenskaplig litteratur i form av läromedel, vetenskapliga artiklar och avhandlingar. Forskning präglar också föreläsningar och seminarier genom att lärare hämtar exempel från såväl den egna som andras pågående och genomförda forskning. Under utbildningen genomför studenterna dessutom uppgifter som successivt gör att de

utvecklar ett vetenskapligt förhållningssätt. Inom ämnet pedagogik pågår för närvarande ett projekt som handlar om att ytterligare stärka forskningsbaseringen i lärarutbildningen. Projektet är ett samarbete med forskare från Stockholms universitet och Humboldt universitet och ambitionen är att utveckla, och studera, hur ett forskningsbaserat arbetssätt kan bli en naturlig del av lärarutbildning. I projektet bygger forskningsbaserat lärande på att studenterna använder forskningsmetoder och teorier i sin egen professionella utveckling, använder redskap för att systematiskt observera, experimentera, analysera och problematisera lärandeprocesser, såväl de egna som elevernas vilka de möter i sin VFU. Kursinslag som ytterligare gynnar studenternas möjligheter för ett forskningsbaserat lärande inom de självständiga arbetena samt de verksamhetsförlagda delarna av lärarutbildningen ska dessutom utvecklas. Under 2018 har pedagogikämnet därtill erhållit fakultetsmedel för högskolepedagogisk utveckling och anordnar under året workshops och seminarier för att ytterligare stärka ett forskningsbaserat lärande.

En central del av utbildningsmiljöns professionsanknytning utgörs av samarbete med skolhuvudmän i Örebroregionen i samband med VFU. Utbildningsmiljön stärks också professionsmässigt genom den kontakt med yrkesprofessionen som äger rum genom de didaktiska nätverk som samordnas av Regionalt utvecklingscentrum (RUC), där undervisande personal inom UVK bidrar med föreläsningar och workshops. Flera lärare i utbildningen har dessutom samarbete med yrkesprofessionen genom olika samverkansprojekt.

Värdering

Utbildningsmiljön är tydligt forsknings- och professionsanknuten och det finns en stark och relevant vetenskaplig miljö, främst inom pedagogikämnet, men även andra ämnen vid universitetet bidrar. En särskild styrka är att de flesta lärarna bedriver egen forskning inom aktiva forskningsmiljöer och att en stor del av pedagogikämnets forskare deltar i undervisningen. Aktiva forskare i undervisningen är en nyckel för att få till stånd ett nära samband mellan utbildningen och aktuell forskning. Forskningsanknytningen kommer att stärkas ytterligare med det pågående arbetet med att skapa kontaktytor mot regionens skolverksamheter inom lärarutbildningens tre forskningsmiljöer. Forskningsanknytningen syns tydligt i valet av litteratur och genom att studenterna genomför flera uppgifter som succesivt utvecklar ett vetenskapligt förhållningssätt. Ett utökat samarbete mellan skolor och universitet kommer även på sikt att gynna utbildningsmiljön, inte minst genom att skapa goda förutsättningar för praktisk forskning som är ett av de prioriterade områdena i universitetets satsning på lärarutbildningen.

Utformning, genomförande och resultat

För varje examensmål nedan presenteras inledningsvis en tabellöversikt. Tabellen visar i vilka kurser och delkurser, när och på vilken kursnivå (grundläggande (G) eller avancerad (A) nivå) som examensmålet behandlas och måluppfyllelse säkerställs. Tabellöversikten följs av en övergripande beskrivning om utbildningens utformning, exempel på innehåll, samt undervisningens och examinationernas karakteristik. I UVK finns genomgående en tydlig relation mellan examensmål, kursmål, undervisningsaktiviteter, innehåll och examination som säkerställer måluppfyllelse, vilket visas genom exempel för varje examensmål från valda delar av delkurser. Samtliga kurser tillämpar betygs-kriterier för en differentierad betygsskala men i exemplen varierar det vilka betygs-kriterier och hur många som redovisas. Avslutningsvis görs en värdering där styrkor och utvecklingsområden lyfts fram. Tabellen nedan ger en översiktlig bild av när och var UVK och VFU som hör till UVK kommer in i ämneslärarutbildningen samt på vilken nivå (G/A).

Läsår 1	Termin 1: UVK 1, 30 hp, G. Fyra delkurser om 7,5 hp: Sociala relationer och pedagogiskt ledarskap, Didaktik och lärande, Utbildningens historia, organisation och värden, Verksamhetsförlagd utbildning 1
Läsår 2	För ämneslärare med inriktning musik läses UVK 1 under detta läsår, termin 3.
Läsår 4	Termin 8: UVK 2, 15 hp, G. Två delkurser om 7,5 hp: Läroplansteori och didaktik, Vetenskapsteori och forskningsmetod.
Läsår 5	Termin 10: UVK 3, 30 hp, A. Fyra delkurser om 7,5 hp: Specialpedagogik, Bedömning för och av lärande, Verksamhetsförlagd utbildning 4, Utvärdering och utvecklingsarbete.

Måluppfyllelse – kunskap och förståelse

Bedömningsgrund:

Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att studenten, när examen utfärdas, kan uppnå de utvalda målen inom kunskapsformen kunskap och förståelse i examensordningen.

Mål

1. Enligt UKÄ:s rekommendationer beskriver lärosätet måluppfyllelsen för det utvalda examensmålet i självvärderingens del 2.

Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse – kunskap och förståelse

Bedömningsgrund:

Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att studenten, när examen utfärdas, kan uppnå de utvalda målen inom kunskapsformen kunskap och förståelse i examensordningen.

Mål

2. *Visa fördjupad kunskap om vetenskapsteori samt kvalitativa och kvantitativa forskningsmetoder, och visa kunskap om relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet och dess betydelse för yrkesutövningen.*

Läsår 1	Termin 1: UVK 1, G. Delkurserna: Sociala relationer och pedagogiskt ledarskap samt Utbildningens historia, organisation och värden.
Läsår 4	Termin 8: UVK 2, G. Delkurs: Vetenskapsteori och forskningsmetod.
Läsår 5	Termin 10: UVK 3, A. Delkurs: Utvärdering och utvecklingsarbete.

Inom läsår 1 och 5 behandlas delar av examensmålet genom utbildningens innehåll, undervisningsaktiviteter och examinationer även om detta inte explicit uttrycks i kursmålen. I UVK 1 sker inledande möten med vetenskaplighet och vetenskaplig metod. Studenterna skriver texter av vetenskaplig karaktär, använder begrepp och teorier, resonerar om relationen mellan forskning om skolan, lärares yrkeserfarenhet, tyst kun-

skap, skolors beprövade erfarenheter och professionell yrkeskunskap. I UVK 2 behandlas hela målet grundligt och brett, och fördjupningen påbörjas. I delkursen *Vetenskapsteori och forskningsmetod* examineras god kunskap, och kvalificeringen *fördjupad kunskap* nås genom ytterligare behandling och examination inom teori- och metodkurs samt självständigt arbete i ämne 1. I UVK 3 tillämpas den fördjupade kunskapen inom kunskapsområdet utvärdering och utvecklingsarbete. Examensmålet behandlas således kontinuerligt under hela utbildningen där kunskap om vetenskapsteori och tillämpning av denna sker i undersökande aktiviteter och studier i vilka kunskapen om kvalitativa och kvantitativa forskningsmetoder också prövas och tillämpas. I dessa kurser problematiserar och visar studenten relationen mellan vetenskapligt producerad kunskap och kunskap som utvecklats genom beprövad erfarenhet i yrkesutövningen. Det sker bland annat genom att granska vetenskapliga undersökningar och överväga konsekvenser av olika sätt att bedriva utvärdering och utvecklingsarbete i skolverksamheter.

I början av UVK för studenten resonemang, visar kunskap om och insikt i aktuella område. Kraven övergår sedan i att studenten formulerar undersökbara frågor, förhåller sig kritiskt, problematiserar, motiverar, bearbetar, systematiserar och analyserar aspekter som har med forskningsmetod, vetenskapsteori, vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet med relevans för yrkesutövningen att göra. Undervisningen är anpassad till de utmärkande dragen i forskande och vetenskapliga aktiviteter och består i huvudsak av explorativa och kritiskt diskuterande seminarier, empiriska undersökningar, gemensamma analyser och prövande av metoder och teorier, handledning, formativa kamrat- och sambedömningar, opponent- och respondentskap samt föreläsningar. Undervisningsformerna skapar sammantaget möjligheter för studenterna att tillägna sig kunskap om vetenskapsteori, kvalitativa och kvantitativa forskningsmetoder samt om relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet, samtidigt som undervisningen förbereder studenterna för att omsätta kunskapen i en kommande yrkesutövning. Examinationerna består av skriftliga inlämningsuppgifter, uppsatser, rapporter, seminarier och opponent- samt respondentskap och är yrkesorienterade genom att efterlikna den typ av kritiskt utforskande aktiviteter som förväntas ske i yrkesutövningen inom kollegialt lärande, lokal skolutveckling och utvärdering.

Kurs och nivå	UVK 2, delkurs: Vetenskapsteori och forskningsmetod, G.
Kursmål	Studenten ska kunna redogöra för vetenskapsteoretiska huvudinriktningar och förklara några centrala vetenskapsteoretiska begrepp; kunna förklara vad som utmärker kvalitativa respektive kvantitativa forskningsmetoder, och vad skillnaderna är i vilken slags kunskap som kvalitativ och kvantitativ forskning ger; genom att ge exempel visa insikt om lärarens behov av både vetenskapligt och praxisbaserad kunskap; kunna beskriva hur forskning med såväl kvalitativ som kvantitativ metod kan genomföras.
Undervisningens utformning och innehåll	Undervisning genom föreläsningar, seminarier och workshops i form av praktiska och undersökande aktiviteter. Innehållsligt behandlas vetenskapsteori, kvantitativ och kvalitativ metod, forskningsetik, litteraturstudier, enkäter, observation och intervju, kvalitativ analys, diskurs- och textanalys. Arbetsformerna för seminarierna utformas av respektive seminariegrupp. Övningar i datainsamling genomförs, såsom observation, intervju och enkät, övningar i olika typer av analyser med stöd av olika metodansatser samt övningar i problemformulering och undersökningsdesign.
Examination	Seminarier, individuellt paper och kritisk granskning av ett paper. En preliminär version av papret diskuteras vid ett avslutande seminarium där det sker en kamratbedömning med stöd av betygskriterierna. I papret beskriver studenten ett problem som kan vara utgångspunkt för en vetenskaplig studie, resonerar om problemets betydelse för pedagogisk verksamhet i skolan och lärares arbete samt använder problemet för att visa kunskap om vetenskaplig kunskap, praxiskunskap, vetenskapsteori och forskningsmetod.
Betygskriterier	<i>Godkänt</i> : kunna ge flera exempel på vetenskaplig kunskap respektive praxiskunskap som läraren behöver i sitt yrkesutövande; föra en insiktsfull diskussion om hur vetenskaplig kunskap och praxiskunskap samverkar i lärarens yrkesutövande; göra en redogörelse för vetenskapsteoretiska huvudinriktningar och vad som utmärker och skiljer dem och i denna redogörelse använda flera vetenskapsteoretiska begrepp på ett korrekt sätt; redogöra för tre vetenskapliga metoder och motivera på vilket sätt de är lämpliga för det aktuella problemet, presentera den kunskap som metoderna kan ge samt hur forskning lämpligen bör genomföras.

Studenten beskriver och omsätter således kunskaper om vetenskapsteori, kvalitativa och kvantitativa forskningsmetoder samt om relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet med relevans för yrkesutövningen.

Värdering

Utbildningen är utformad så att kunskap i vetenskapsteori, forskningsmetod samt relationen mellan vetenskaplig kunskap och beprövad erfarenhet behandlas kontinuerligt under utbildningens UVK-kurser (och ämneskurser), men mer grundligt och explicit under läsår 4 där uppnående av fördjupad kunskap påbörjas för att uppnås helt senare under utbildningen. Examinationen i delkursen *Vetenskapsteori och forskningsmetod* är därmed en delexamination mot fullständigt säkerställande av måluppfyllelse, som sker i ämne 1. Det är en klar styrka att undervisningen och examinationerna efterliknar en vetenskapligt grundad och forskande praktik, vilket gör att form och innehåll förenas på ett fruktbart sätt och förstärker utbildningens yrkesrelevans genom att vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet behandlas som en integrerad helhet. Vi har dock noterat att när examensmålet behandlas under läsår 1 så synliggörs inte detta i kursmålen. Kunskapsområdet vetenskapsteori och forskningsmetod behöver således bli explicit på kursmålnivå och i examinationer redan under läsår 1. Detta skulle också verka för att synliggöra den progression som redan finns. Dessa åtgärder kommer att vidtas inom det kontinuerliga mål- och progressionsarbetet samt i samband med nästa kursplanerevidering.

Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse – färdighet och förmåga

Bedömningsgrund:

Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att studenten, när examen utfärdas, kan uppnå de utvalda målen inom kunskapsformen färdighet och förmåga i examensordningen.

Mål

3. *Visa fördjupad förmåga att kritiskt och självständigt tillvarata, systematisera och reflektera över egna och andras erfarenheter samt relevanta forskningsresultat för att därigenom bidra till utvecklingen av yrkesverksamheten och kunskapsutvecklingen inom ämnen, ämnesområden och ämnesdidaktik.*

Läsår 1	Termin 1: UVK 1, G. Delkurserna: Sociala relationer och pedagogiskt ledarskap, Didaktik och lärande, Utbildningens historia, organisation och värden, Verksamhetsförlagd utbildning 1.
Läsår 4	Termin 8: UVK 2, G. Delkurs: Läroplansteori och didaktik.
Läsår 5	Termin 10: UVK 3, A. Delkurserna: Specialpedagogik, Utvärdering och utvecklingsarbete.

Examensmålet behandlas under hela UVK, varigenom fördjupad förmåga ges möjlighet att successivt utvecklas, omsättas och prövas. Kunskapsutvecklingen inom ämnen, ämnesområden och ämnesdidaktik sker dock av naturliga skäl främst inom ämnesstudierna. I UVK 1 reflekterar studenterna, själva och tillsammans med andra, över forskningsresultat och erfarenheter från professionen. Bland annat får de läsa och analysera delar av en avhandling och relatera den till erfarenheter i VFU. I UVK 2 utvecklar studenterna en för-

måga att överväga olika synsätt på skolans uppdrag, dess undervisningsverksamhet och värdera konsekvenserna av olika synsätt. Bland annat sker detta genom läroplansanalyser, bedömningsstrategier och specialpedagogiska angreppssätt. Studenterna utvecklar sin förmåga att tillvarata och systematisera kunskap och forskning, exempelvis med fokus på lärares didaktiska val av läromedel. I UVK 3 fördjupar studenterna förmågan ytterligare. I VFU genomförs exempelvis explorativa undersökningar som har med utvärdering, kritisk analys och utveckling av ämnesundervisning att göra. I dessa förväntas studenten bidra med ytterligare kunskapsutveckling. Även undersökningar som behandlar pedagogisk verksamhetsutveckling på en skola eller inom ett arbetslag genomförs och som syftar till utveckling av yrkesverksamheten. Undervisningen i utbildningen är yrkesrelevant och varierad och består främst av handledning, workshops, grupphandlingar, seminarier, föreläsningar, utforskande uppgifter och verksamhetsförlagd utbildning.

Studenternas utvecklande av en fördjupad förmåga stöds av den successivt ökande kravnivån och de aktiviteter som anpassats därefter från starten av UVK 1 till den avslutande delkursen i UVK 3. Kursmålen som förekommer i utbildningen är innehållsligt sammansatta genom att i flera fall vara formulerade som hela eller merparten av examensmålet, med betoning på att studenterna ska kunna överväga, utveckla och kritiskt granska. Det är få kursmål som explicit visar på kravet att kunna bidra till att utveckla yrkesverksamheten, även om detta hanteras i undervisningsaktiviteter och kursernas innehåll. Examinationerna är varierade till form och karaktär. De är utformade i relation till studenternas framtida yrkesutövning med betoning på utredande, systematiserande och analyserande färdigheter som kan användas för att förändra yrkesverksamheten och bidra till kunskapsutveckling. Exempel på examinationsformer är utvärderingsrapporter, enskilda skriftliga uppgifter och VFU.

Kurs och nivå	UVK 3, delkurs: Utvärdering och utvecklingsarbete, A.
Kursmål	Studenten ska kunna identifiera och motivera ett specifikt utvärderings- eller utvecklingsbehov och överväga lämpliga metoder för detta; visa förmågan att granska vetenskapliga undersökningar; kunna överväga konsekvenser av olika sätt att bedriva utvärdering och utvecklingsarbete i verksamheten.
Undervisningens innehåll och utformning	Undervisningen består av föreläsningar, seminarier, enskilda och gemensamma uppgifter/skrivuppgifter, workshops genomförande och redovisning av intervjuer gjorda med skolpersonal med fokus på den aktuella gymnasieskolans systematiska kvalitetsarbete. Innehållsteman som behandlas är utvärdering i skolan, underlag till och utformning av utvärderingsrapporter, utvärderingsmodeller och regleringar, analys- och kvalitetsutveckling.
Examination	Utvärderingsrapport av vetenskaplig karaktär samt seminarier. Studenten granskar en vald utvärdering med stöd av delkursens föreläsningar och litteratur. Utvärderingen granskas kritiskt med fokus på dess syfte, metod, resultat och slutsatser. Utvärderingens validitet, reliabilitet och etiska aspekter bedöms och med utgångspunkt från de brister som utvärderingen har visat designar studenten ett vetenskapligt grundat utvecklingsarbete för att komma tillrätta med dem. En uppgift till ett av seminarierna är att varje student intervjuar någon på en skola (rektor, lärare) om hur de arbetar med det systematiska kvalitetsarbetet. När studenterna redovisar resultatet av intervjuerna får de ta del av en samlad erfarenhet från 15- 20 olika skolor om deras arbete.
Betygskriterier	<i>Godkänt</i> : ett utvecklingsbehov identifieras och motiveras med utgångspunkt från den granskade utvärderingen; olika utvärderingsmodellernas användbarhet i relation till utvärderingsbehov på olika nivåer belyses.

Exemplet visar krav på självständighet hos studenterna och betonar omsättning av kunskap i handling samtidigt som det finns krav på att ta del av andras erfarenheter och relevanta forskningsresultat.

Värdering

Examensmålet behandlas i god omfattning genom hela UVK och måluppfyllelse säkerställs fullt ut genom examination främst i UVK 3. Det är en styrka att utbildningen är utformad så att det finns en tydlig relation mellan examensmålet och hur det kommer till uttryck i kursmålen samt hur kursmålen sedan omsätts i innehåll, undervisningsaktiviteter, examination och betygskriterier. Kraven på studenternas förmåga ökar

successivt så att den fördjupade förmågan nås. Genomförandet av utbildningen är väl anpassad till den typ av kunskapsutvecklande och verksamhetsförändrande aktiviteter som förväntas ske i gymnasieskolan. Progressionen kan således betraktas som väl avvägd. Vi har i analysen identifierat ett utvecklingsområde gällande den del av examensmålet som rör förmågan att utveckla yrkesverksamheten. Detta uttrycks inte explicit i någon kursmålsformulering även om det behandlas som innehåll och i genomförandet av utbildningen. Kursmål som tydliggör förmåga att utveckla yrkesverksamheten kommer att skrivas fram inom det kontinuerliga mål- och progressionsarbetet samt behandlas i samband med nästa kursplanerevidering.

Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse – färdighet och förmåga

Bedömningsgrund:

Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att studenten, när examen utfärdas, kan uppnå de utvalda målen inom kunskapsformen färdighet och förmåga i examensordningen.

Mål

4. *Visa förmåga att tillämpa sådan didaktik och ämnesdidaktik inklusive metodik som krävs för undervisning och lärande inom det eller de ämnen som utbildningen avser och för den verksamhet i övrigt som utbildningen avser.*

Läsår 1	Termin 1: UVK 1, G. Delkurserna: Didaktik och lärande, Verksamhetsförlagd utbildning 1.
Läsår 4	Termin 8: UVK 2, G. Delkurs: Läroplansteori och didaktik.
Läsår 5	Termin 10: UVK 3, A. Delkurserna: Specialpedagogik, Bedömning för och av lärande, Verksamhetsförlagd utbildning 4.

Förmåga att tillämpa didaktik, metodik och i viss mån ämnesdidaktik behandlas i flera delkurser i UVK. Den del av målet som handlar om att tillämpa ämnesdidaktik behandlas och examineras av naturliga skäl främst inom ämne 1 och 2. I UVK 1 ligger betoningen på att studenterna grundlägger en tillämpbar insikt i, och kunskap om, didaktik, ämnesdidaktik och lärandeteorier samtidigt som viss initial tillämpning sker genom främst VFU men också under workshopliknande undervisningsaktiviteter i den universitetsförlagda delen av utbildningen. Studenten visar exempelvis förståelse för hur olika synsätt på elevers utveckling, lärande och kommunikation får betydelse för undervisningens innehåll och utformning, betydelsen av ämneslärares didaktiska val och dess konsekvenser för undervisningens innehåll och utformning. I UVK 2 och 3 ställs högre krav på mer genomgående tillämpning av den didaktiska förmågan. I UVK 2 visar studenten kunskap om läroplansteoretiska och didaktiska perspektiv och hur lärarens didaktiska val relaterar till skolans uppdrag i ett bredare samhällsperspektiv och inom specialpedagogiken kunna skapa lika möjligheter för elever att utvecklas och lära. Studenten använder didaktisk teori för att genomföra enklare läroplansanalyser. Inom ramen för UVK 3:s sista delkurs, *Verksamhetsförlagd utbildning 4*, i vilken studenten tar ett aktivt ansvar för genomförandet av sammanhängande undervisningsaktiviteter i gymnasieskolan motsvarande krav som ställs på yrkesverksamma, examineras examensmålet fullt ut.

I så väl den universitets- som verksamhetsförlagda delen av utbildningen lär sig studenterna tillämpa olika didaktiska strategier och metoder. Med utgångspunkt i resonemang om betydelsen av lärares didaktiska val och dess konsekvenser för undervisningens innehåll och utformning utvecklar studenten sin förmåga

att tillämpa, kritiskt analysera, utvärdera och sedan på nytt tillämpa sådan didaktik, (och i viss mån ämnesdidaktik) och metodik som krävs i yrkesutövningen och de specifika skolämnena de ämnar undervisa i. Undervisningsaktiviteterna är interaktiva och tillämpningsorienterade i form av workshops, eget genomförande av undervisning, kritisk analys och utvärdering av undervisningen enskilt och tillsammans med andra, muntliga framföranden, gruppredovisningar, diskussioner, planeringssamtal och handledning. Examinationerna sker främst genom VFU samt med tillhörande universitetsförlagda moment i form av seminarier och skriftliga rapporter. Andra examinationsformer är individuella skriftliga uppgifter, seminarier, muntliga presentationer och salstentamen.

Kurs och nivå	UVK 3, delkurs: Verksamhetsförlagd utbildning 4, A.
Kursmål	Studenten ska kunna planera, genomföra och utvärdera olika undervisningspraktiker och bedömningsstrategier i förhållande till syften och mål för de ämnen som utbildningen avser enligt ämnes- och kursplaner för gymnasieskolan; självständigt och tillsammans med andra överväga och argumentera för olika tänkbara didaktiska val.
Undervisningens utformning och innehåll	Den verksamhetsförlagda utbildningen behandlar och problematiserar lärares profession med fokus på uppföljning av lärande, bedömning, dokumentation och betygsättning. Synen på kunskap, lärande och bedömning och hur detta uttrycks i gällande läroplaner, ämnes- och kursplaner samt i övriga förordningar är också ett centralt innehåll. Studenten planerar, genomför, dokumenterar, följer upp och bedömer självständigt och tillsammans med VFU-lärare/ämneslag i ämnet med fokus på ämne två. Studenten utformar arbets- och provuppgifter och skapar förutsättningar för bedömning för och av lärande, i de ämnen utbildningen avser.
Examination	Fullgjord VFU: dokumenteras genom ett bedömningsunderlag. Examinationen sker även genom en individuell muntlig presentation i vilken studenten problematiserar formativa och summativa inslag i bedömningsprocessen eller någon aspekt av dokumentation.
Betygskriterier	Muntlig presentation, <i>Godkänt</i> : motiverar det valda problemet utifrån erfarenheter från VFU:n; analys/diskussion är relevant utifrån den ämnesdidaktiska kurslitteraturen; presentationen förankras genomgående i relevant litteratur; en tydlig problemformulering; beskrivningar, jämförelser och slutsatser utifrån den formulerade frågan.

Exemplet visar att studenten efter avklarad UVK 3 fullt ut kan tillämpa sådan didaktik och ämnesdidaktik inklusive metodik som krävs i yrkesutövningen.

Värdering

Utbildningens utformning ger goda förutsättningar för studenterna att utveckla sin förmåga att tillämpa den didaktik, ämnesdidaktik och metodik som krävs för undervisning och lärande inom de ämnen som utbildningen avser och för yrkesutövningen i övrigt. Examensmålet behandlas på ett kontinuerligt och progressionsmässigt tydligt sätt. Utformningen och genomförandet är yrkesrelevant och innehåller aktiviteter med tydligt fokus på tillämpning i olika utbildningssammanhang. Didaktik inkluderande metodik behandlas på ett avvägt och anpassat sätt med tydliga krav på hur den didaktiska förmågan bör omsättas i en undervisningspraktik. Detta tillsammans med goda kunskaper om lärandeteorier och elevers kunskapsutveckling baddar således för utvecklandet av en didaktisk kompetens hos studenterna, väl avvägd i relation till vad som krävs i yrkesutövningen. Vi har dock noterat att begreppet metodik inte uttryckligen skrivs fram i kursmålen. Metodikbegreppet finns implicit inkluderat i det som benämns som didaktik eller ämnesdidaktik (där metodiken får en särställning i relation till ämnets undervisningstradition) och bör således skrivas fram i kursmålen så att denna del av examensmålet explicit görs. Berörda kursplaner kommer att vid nästkommande kursplanerevidering uppdateras på denna punkt. Det bör även noteras att tillämpningen av ämnesdidaktik till största del sker inom ämne 1 och 2 men att kunskap om ämnesdidaktik grundläggs i UVK 1 samt att ett ämnesdidaktiskt perspektiv förekommer i UVK 2 och 3.

Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse – färdighet och förmåga

Bedömningsgrund:

Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att studenten, när examen utfärdas, kan uppnå de utvalda målen inom kunskapsformen färdighet och förmåga i examensordningen.

Mål

5. *Visa förmåga att självständigt och tillsammans med andra planera, genomföra, utvärdera och utveckla undervisning och den pedagogiska verksamheten i övrigt i syfte att på bästa sätt stimulera varje elevs lärande och utveckling.*

Läsår 1	Termin 1: UVK 1, G. Delkurserna: Sociala relationer och pedagogiskt ledarskap, Didaktik och lärande, Verksamhetsförlagd utbildning 1.
Läsår 5	Termin 10: UVK 3, A. Delkurserna: Specialpedagogik, Bedömning för och av lärande, Verksamhetsförlagd utbildning 4, Utvärdering och utvecklingsarbete.

Examensmålet behandlas redan under läsåret 1 och examineras fullt ut under läsåret 5, framför allt i kursen *Verksamhetsförlagd utbildning 4* på avancerad nivå. Genomgående i kurserna förekommer olika praktiska moment och undervisningsaktiviteter som utvecklar studenternas förmåga att självständigt och tillsammans med andra planera, genomföra, utvärdera och utveckla undervisning och den pedagogiska verksamheten. Särskild betoning läggs på att skapa förutsättningar som stimulerar varje elevs lärande och utveckling. Detta grundläggs redan i UVK 1 genom att studenterna utvecklar en kunskapsgrund för att förstå och behandla olika teoretiska perspektiv på lärande, möjligheten att skapa förutsättningar för delaktighet, meningsskapande och lärande samt hur olika synsätt på barns och ungas utveckling, lärande och kommunikation får betydelse för undervisningens innehåll och utformning. Under UVK 3 fördjupas och utvecklas detta ytterligare, bland annat genom att grundlägga ett specialpedagogiskt förhållningssätt och genom utökad kunskap om hur undervisning kan utvecklas utifrån uppföljning och utvärdering. I VFU ges förutsättningar för studenterna att med allt högre grad av självständighet utveckla förmågan att planera, leda och utvärdera undervisning och lärande. De kunskaper som utvecklats under de föregående delkurserna tillämpas och examineras under VFU-kursen, då studenterna självständigt och tillsammans med andra planerar, genomför och följer upp pedagogiska aktiviteter inom en verksamhet.

De krav som ställs i utbildningen på att utveckla den pedagogiska förmågan att stimulera varje elevs lärande och utveckling ökar successivt genom utbildningen och kan beskrivas som en utveckling från att initialt tillsammans med andra (och i viss mån självständigt) ta ansvar för planering, genomförande och utvärdering av undervisning, till att mer självständigt även tillägna sig och uppvisa förmåga att utveckla och kritiskt granska sin egen och andras undervisning och pedagogiska verksamhet. Undervisningen är varierad med en tydlig och avvägd relation till kursmålen och gymnasieskolans pedagogiska verksamhet. Merparten av undervisningen som möter detta examensmål är förlagd till VFU, bland annat i form av planerings- och utvärderingssamtal samt undersökande och prövande undervisningsaktiviteter. Även universitetsförlagd undervisning i form av seminarier, gruppdiskussioner, grupplanering och utvärdering, föreläsningar, planeringssamtal, tvärgruppsdiskussioner och redovisningar genomförs för att examensmålet ska uppnås. Exam-

inationerna sker i huvudsak genom eller i anslutning till VFU kombinerat med seminarier, redovisningsuppgifter, tillämpning av kurslitteratur samt individuella skriftliga utvärderingar och reflektioner. Examinationerna är styrda mot att genomföra och tillämpa kursinnehållet i konkreta undervisningspraktiker och pedagogisk verksamhet, för att sedan reflekteras och utvecklas ytterligare. Utöver denna typ av examination författar studenterna även individuella och gruppgemensamma rapporter och genomför muntliga presentationer. Sammantaget säkerställer sammansättningen av examinationer och dess integrerade karaktär att examensmålet uppfylls.

Kurs och nivå	UVK 1, delkurs: Verksamhetsförlagd utbildning 1, G.
Kursmål	Studenten ska kunna problematisera möjliga konsekvenser av olika samspelsmönster i skolans vardag; relatera skolans styrdokument till ämneslärares arbete; reflektera över ämneslärares pedagogiska ledarskap och dess konsekvenser för elevers sociala relationer och lärande, praktiska och estetiska lärprocesser.
Undervisningens utformning och innehåll	I kursen genomförs undervisningen bl.a. i form av seminarier och deltagande i VFU. Innehållsligt fokuseras ämneslärares arbete med att skapa förutsättningar för elevers sociala relationer som ett led i elevers lärande, ämneslärares arbete med att leda och didaktiskt utforma pedagogisk verksamhet samt att skapa förutsättningar för elever att kommunicera undervisningens innehåll.
Examination	Fullgjord VFU och individuell skriftlig uppgift. Med utgångspunkt i VFU:n och med stöd i litteraturen identifierar och reflekterar studenten över förutsättningar för elever och lärare att skapa relationer i skolan samt identifierar och reflekterar över hur olika synsätt på elevers utveckling och lärande får betydelse för undervisningens innehåll och utformning. Avslutningsvis reflekterar studenten över lärares pedagogiska ledarskap och dess konsekvenser för elevers sociala relationer och lärande.
Betygskriterier	Individuell skriftlig uppgift, <i>Godkänt</i> : väsentliga aspekter av kunskapsområdena Sociala relationer och pedagogiskt ledarskap samt didaktik och lärande behandlas i relation till erfarenheter från VFU; använder och refererar genomgående i texten till relevant litteratur; underbyggda resonemang förs där centrala begrepp används.

Kurs och nivå	UVK 3, delkurser: Verksamhetsförlagd utbildning 4, A.
Kursmål	Studenten ska visa förmåga att självständigt och tillsammans med andra planera och genomföra den pedagogiska verksamheten i skolan så att alla elever lär och utvecklas; visa förmåga att bidra till alla elevers delaktighet och inflytande i pedagogiska verksamheter; visa förmåga att självständigt och tillsammans med andra dokumentera, planera och följa upp det pedagogiska arbetet i skolan samt bedöma elevers kunskapsutveckling i de ämnen utbildningen avser; använda dokumentation, bedömningar och uppföljning som grund för utveckling och planering av undervisning i de ämnen utbildningen avser; planera, genomföra och utvärdera olika undervisningspraktiker och bedömningsstrategier i förhållande till syften och mål för de ämnen som utbildningen avser enligt ämnes- och kursplaner för gymnasieskola.
Undervisningens utformning och innehåll	I VFU behandlas och problematiseras lärares profession med fokus på uppföljning av lärande, bedömning, dokumentation och betygsättning. Även synen på kunskap, lärande och bedömning och hur detta uttrycks i gällande läroplaner, ämnes- och kursplaner samt i övriga förordningar är ett innehåll. Studenten ska självständigt och tillsammans med VFU-lärare/ämneslag planera, genomföra, dokumentera, följa upp och bedöma undervisning i ämnet med fokus på ämne två. Vidare utformar studenten arbets- och provuppgifter som skapar förutsättningar för bedömning för och av lärande, i de ämnen utbildningen avser.
Examination	Fullgjord VFU och individuell muntlig presentation. Underlag för examination dokumenteras genom ett bedömningsunderlag från VFU. Den individuella muntliga presentationen utgår ifrån erfarenheter gjorda under VFU:n. Studenten formulerar ett problem rörande bedömning och/eller dokumentation, analyserar/diskuterar problemet utifrån den ämnesdidaktiska kurslitteraturen samt formulerar en till två frågeställningar för fortsatt diskussion i seminariegruppen.
Betygskriterier	VFU, <i>Godkänt</i> : visa att hen självständigt planerar och genomför undervisning och därmed förknippad pedagogisk verksamhet med hänsyn till elevers varierande kunskapsnivåer och olika behov, inbegripet särskilda behov. Muntlig presentation, <i>Godkänt</i> : motiverar det valda problemet utifrån erfarenheter från VFU:n; analys/diskussion är relevant utifrån den ämnesdidaktiska kurslitteraturen; presentationen förankras genomgående i relevant litteratur; presentationen utgår från ett vetenskapligt förhållningssätt genom en tydlig problemformulering, referenser till relevant litteratur, beskrivningar, jämförelser och slutsatser utifrån formulerade frågor.

Exemplen visar hur kravnivån successivt höjs med initiala krav på att närma sig och ta plats i den pedagogiska praktiken med stöttning av andra för att i slutet av utbildningen, med hög grad av självständighet, fullt ut planera, genomföra, utvärdera och utveckla undervisning såväl som den pedagogiska verksamheten i övrigt och med ett tydligt krav på att skapa möjligheter för varje elevs lärande och utveckling.

Värdering

Utbildningen är genomgående förankrad i gymnasieskolans pedagogiska praktik, från läsår 1 och framåt, varför vi bedömer den som tydligt yrkesanpassad och professionsrelevant. Den varierade och professionsrelevanta undervisningen i utbildningen med en tydlig koppling till examinationerna stärker och säkrar så att studenterna successivt utvecklar ett relevant pedagogiskt yrkeskunnande i vilket de självständigt men också tillsammans med andra planerar, genomför, utvärderar och utvecklar undervisningen och den övriga pedagogiska verksamheten. Det bör dock noteras att vissa kursmålsformuleringar är snarlika examensmålet som i sin framskrivning är tämligen omfattande och komplexa, nästan avskrivningar av hela examensmålet. Detta bedömer vi som ett problem sett ur ett bedömnings- och rättssäkerhetsperspektiv. Risken är att kursmålen kan bli svåra att examinera. Ett utvecklingsområde är därför att tydligare dela upp och precisera kursmålen i syfte att öka utvärderingsbarheten. Dessa åtgärder kommer att vidtas inom det kontinuerliga mål- och progressionsarbetet samt i samband med nästa kursplanerevidering

Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse – värderingsförmåga och förhållningssätt

Bedömningsgrund:

Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att studenten, när examen utfärdas, kan uppnå de utvalda målen inom kunskapsformen värderingsförmåga och förhållningssätt i examensordningen.

Mål

- 6. Visa förmåga att i det pedagogiska arbetet göra bedömningar utifrån relevanta vetenskapliga, samhälleliga och etiska aspekter med särskilt beaktande av de mänskliga rättigheterna, i synnerhet barnets rättigheter enligt barnkonventionen, samt en hållbar utveckling.*

Läsår 1	Termin 1: UVK 1, G. Delkurserna: Sociala relationer och pedagogiskt ledarskap, Utbildningens historia, organisation och värden, Verksamhetsförlagd utbildning 1.
Läsår 4	Termin 8: UVK 2, G. Delkurserna: Läroplansteori och didaktik, Vetenskapsteori och forskningsmetod.
Läsår 5	Termin 10: UVK 3, A. Delkurserna: Specialpedagogik, Verksamhetsförlagd utbildning 4, Utvärdering och utvecklingsarbete.

Examensmålet behandlas på olika sätt genom hela UVK. Förmåga att i den pedagogiska verksamheten göra bedömningar utifrån samhälleliga och etiska aspekter behandlas med god omfattning i UVK 1 då studenterna gör bedömningar och handlingsorienterade överväganden inom områdena värdegrundsfrågor, yrkesetik, likabehandling och diskriminering, skolans samhällsuppdrag och styrning, demokrati, mänskliga rättigheter, konventionen om barnets rättigheter och hållbar utveckling. Inom UVK 2 behandlas samtliga tre aspekter, exempelvis med fokus på teori- och kunskapsproduktion, vetenskaplig grund och vetenskapens roll för och i skolan, forskningsetik och forskningens samhällsrelevans. Dessutom behandlas relationen mellan lärarens och skolans undervisning och ett bredare samhällsperspektiv, och studenten överväger olika

synsätt på skolans uppdrag och verksamhet samt värderar konsekvenserna av sådana skilda synsätt. I UVK 3 överväger studenten betydelsen av specialpedagogiska insatser på organisations-, grupp- och individnivå och beaktar frågor om likabehandling, etik och inkludering i den pedagogiska praktiken. Studenten beaktar även samhällseliga och etiska aspekter inom utvärderings- och utvecklingsarbeten i gymnasieskolan med fokus på jämlikhets- och jämställdhetsfrågor samt hållbar utveckling. I praktiskt pedagogiskt arbete inom den verksamhetsförlagda delen av utbildningen, samt i viss mån i praktiska moment i den universitetsförlagda utbildningen, gör studenten bedömningar utifrån vetenskapliga, samhällseliga och etiska aspekter. Det görs exempelvis genom att studenten identifierar konsekvenser av olika handlingsalternativ i mötet med elever och värderar dessa i relation till skolans uppdrag att ta hänsyn till barns rättigheter, och till det bredare värdegrundsuppdraget med särskilt fokus på jämställdhet och hållbar utveckling.

Undervisningen varierar i form och karaktär med en utformning anpassad till studenternas professionsbli-vande och innefattar grupparbeten, seminarier, policy- och dilemmaanalyser, workshops, utredande analys- och skrivuppgifter, föreläsningar samt undervisningsaktiviteter och deltagande i pedagogiska verksamheter under VFU. Barns och ungas rättigheter behandlas exempelvis genom att studenterna tar del av en föreläsning på temat, läser tillhörande litteratur, självständigt författar en text som innehåller 2-3 diskussionsfrågor som sedan diskuteras under ett tillhörande seminarium.

Utbildning för hållbar utveckling och dess didaktiska innebörder behandlas genom en föreläsning som följs upp med litteraturläsning och ett seminarium inför vilket studenten ska förbereda en kort muntlig presentation om hur utbildning för hållbar utveckling kan konkretiseras i undervisningen. Studenten skriver dessutom inför seminariet, med stöd av litteraturen, en text som belyser relationen mellan skolans värdegrund och hållbar utveckling. Texten presenteras på seminariet som underlag för diskussion. Examinationerna är utformade i relation till kursmålen och uppvisar variation i form och karaktär. De vanligaste formerna är individuell skriftlig uppgift, seminarier, VFU, hemtentamen, rapport och uppsats.

Kurs och nivå	UVK 1, delkurs: Utbildningens historia, organisation och värden, G.
Kursmål	Studenten ska kunna ta hänsyn till barns rättigheter och främja likabehandling och motverka diskriminering och annan kränkande behandling av barn/elever; förstå skolans uppdrag att hos elever förankra skolans värdegrund; problematisera frågor om barns rättigheter utifrån elev-, lärar- och föräldraperspektiv; beakta vad barns rättigheter innebär för utbildning; förhålla sig till skolans värdegrundsuppdrag med fokus på jämställdhet och hållbar utveckling.
Undervisningens innehåll och utformning	Undervisningen består av föreläsningar och seminarier där arbetsformerna för seminarierna och förberedande uppgifter inför seminarierna utformas tillsammans mellan lärare och studenter i respektive seminariegrupp. Undervisningen bygger i hög grad på de studerandes självständiga studier, frågor, reflektioner och diskussioner av litteratur och föreläsningar tillsammans med seminarieleadaren. Innehållsligt behandlas skolans värdegrund, utbildning för hållbar utveckling, mänskliga rättigheter, barnets rättigheter, delaktighet och jämställdhet i skolan.
Examination	Seminarier och en individuell skriftlig uppgift. Studenten resonerar och diskuterar om skolans värdegrundsuppdrag i förhållande till utbildning för hållbar utveckling samt om aktuella lagar, etiska dilemman och barnrättsfrågor.
Betygskriterier	<i>Godkänt</i> : visar förståelse för skolans uppdrag att hos elever förankra skolans värdegrund och hållbar utveckling; belysa och problematisera frågor om barns rättigheter utifrån elev-, lärar- och föräldraperspektiv.

Kurs och nivå	UVK 3, delkurs: Utvärdering och utvecklingsarbete, A.
Kursmål	Studenten ska i utvärderings- och utvecklingsarbete beakta samhällliga och etiska aspekter så som diskriminering och annan kränkande behandling, jämställdhetsperspektiv, jämlikhetsperspektiv och hållbar utveckling.
Undervisningens utformning och innehåll	Fyra föreläsningar, seminarier, workshops som relateras till en egenvald utvärdering. Utöver det genomför och redovisar studenterna intervjuer med skolpersonal om hur det systematiska kvalitetsarbetet bedrivs på gymnasieskolor.
Examination	Skriftlig rapport. Studenten granskar kvalitén av en vald utvärdering med stöd av föreläsningar och litteratur. Studenten granskar kritiskt den valda utvärderingens syfte, metod, resultat, slutsatser samt bedömer utvärderingens validitet, reliabilitet och etiska aspekter. Dessutom diskuteras utvärderingens samhällliga aspekter.
Betygskriterier	<i>Väl Godkänt</i> : ett utvecklingsbehov identifieras och motiveras väl med utgångspunkt från den granskade utvärderingen och samhällliga och/ eller etiska aspekter.

Det första exemplet omfattar i princip hela examensmålets särskilda betoning på barnets rättigheter och hållbar utveckling och det andra exemplet visar betydelsen av att omsätta ett samhällligt och etiskt perspektiv inom ramen för skolors utvärderings- och utvecklingsarbete som en del i att utveckla ett professionellt förhållningssätt i vilket typen av bedömningar görs centrala.

Värdering

Det är enligt vår bedömning en styrka att examensmålets olika delar behandlas och examineras genom hela UVK då detta är ett sammansatt och komplext mål med olika fokus. I utbildningens genomförande är kursmålen, undervisningen och examinationerna tydligt relaterade till varandra vilket möjliggör en god måluppfyllelse. Vi anser att variationen i undervisningen och dess tydliga professionsrelevans skapar goda förutsättningar för studenterna att genom utbildningen uppnå examensmålet och utveckla den förmåga att göra de vetenskapliga, samhällliga och etiska bedömningar som eftersträvas. Examinationerna säkerställer genom sin tydligt professionsrelevanta förankring i kursmålen att studenterna också uppnår examensmålet.

Vi noterar att progressionen i hanteringen av detta komplexa examensmål behöver göras tydligare. Som det ser ut nu examineras merparten av den del av målet som berör "särskilt beaktande av" redan i termin 1. Vad gäller de tre aspekterna som utgör examensmålets huvuddel så behandlas dessa återkommande genom hela UVK men med betoning på samhällliga och etiska aspekter medan vetenskapliga aspekter endast är explicit framskrivet i UVK 2. De vetenskapliga aspekterna samt behandlingen av de två särskilda aspekterna behöver således hanteras tydligare i fler delar av UVK. Dessa åtgärder kommer att vidtas inom ordinarie kvalitetsarbete inom det kontinuerliga mål- och progressionsarbetet samt behandlas i samband med nästa kursplanerevidering.

Utformning, genomförande och resultat

Jämställdhet

Bedömningsgrund:

Ett jämställdhetsperspektiv beaktas, kommuniceras och förankras i utbildningens innehåll, utformning och genomförande.

I universitetets handlingsplan för jämställdhetsintegrering identifieras tre utvecklingsområden: 1) utbildningens innehåll och genomförande 2) forskningens villkor och karriärvägar och 3) lednings- och stödprocesser. För områdena specificeras olika utvecklingsbehov och åtgärder, exempelvis att utveckla olika former av kunskapsstöd och pedagogiska metoder för jämställdhetsfrämjande utbildning och forskning. Ett centralt

utvecklingsarbete har påbörjats och specifikt för lärarutbildningen genomförs just nu en genus- och jämställdhetsutbildning riktad till alla lärarutbildare. Utbildningen sker i form av tre halvdagsworkshops med syfte att skapa ytterligare goda förutsättningar att integrera jämställdhetsperspektivet i lärarutbildningen.

I UVK möter studenterna en kvantitativt jämställd lärargrupp. Av totalt 24 lärare är 46 % kvinnor och 54 % män. I den totala studentgruppen för ämneslärarutbildningen (438 studenter) är fördelningen 45 % kvinnor och 55 % män. I utbildningens genomförande finns ambitionen att inkludera jämställdhetsperspektivet i val av kurslitteratur. Att ge manliga och kvinnliga författare samma utrymme är en viktig utgångspunkt även om valet av obligatorisk litteratur i första hand utgår från innehållet och hur detta är relaterat till kursens mål. Inom UVK 3 är dessutom den kursansvarige för delkursen *Specialpedagogik* själv medförfattare i kurslitteratur med genus som forskningsområde. Examensordningens mål om jämställdhet ingår också som delar av kursmål. I UVK 1, i delkursen *Sociala relationer och pedagogiskt ledarskap*, lyfts jämställdhetsperspektivet när relationsskapande processer behandlas. I delkursen *Utbildningens historia, organisation och värden* ska studenten "kunna förhålla sig till skolans värdegrundsuppdrag med fokus på jämställdhet, hållbar utveckling och inflytande". Här diskuterar studenterna bland annat kön som diskrimineringsgrund och jämställdhet som en del av mänskliga rättigheter, både generellt och med utgångspunkt i specifika fallbeskrivningar. Kursmålet examineras i en skriftlig uppgift, där studenterna ska kunna "redogöra för skolans uppdrag att främja likabehandling, motverka diskriminering och annan kränkande behandling". Kursmålet förankras i seminarier med studenters förberedda texter och diskussionsfrågor, litteratur och examination inom skolans värdegrundsuppdrag.

I UVK 2, i delkursen *Vetenskapsteori och forskningsmetod*, diskuteras med utgångspunkt i litteratur frågan "Är vetenskap och forskning en könad verksamhet? Hur kan feministisk kritik mot vetenskapsområdet och vetenskaplig kunskapsbildning beskrivas och förstås?". I UVK 3, i delkursen *Specialpedagogik*, ska studenten enligt ett kursmål kunna "beakta frågor om likabehandling, etik, jämställdhet och inkludering i den pedagogiska praktiken". Ett av kursens seminarier behandlar frågor om normalitet och avvikelse och frågorna diskuteras i relation till jämställdhet i pedagogisk praktik. Samma kursmål ingår också i delkursen *Verksamhetsförlagd utbildning 3* (i ämne 1). Målet examineras genom genomförd VFU där studenten för betyget godkänt ska visa förmågan att beakta bland annat etik och jämställdhet i den pedagogiska praktiken. Inom UVK 3, i delkursen *Utvärdering och utvecklingsarbete*, ska studenten kunna "beakta samhälleliga och etiska aspekter så som diskriminering och annan kränkande behandling, jämställdhetsperspektiv". I delkursen *Verksamhetsförlagd utbildning 4* framgår tydligt jämställdhet genom kursmålet "beakta frågor om lika behandling, etik, jämställdhet och inkludering i den pedagogiska verksamheten". Innehållet är även relaterat till delkursen *Bedömning för och av lärande*. Själva kursmålet förankras i seminarier med studenters förberedda texter och diskussionsfrågor, litteratur, examination och inom VFU.

Värdering

Jämställdhetsfrågor och jämställdhetsperspektivet behandlas i god omfattning genom hela UVK. Jämställdhet beaktas i genomförandet av undervisningen och i valet av kurslitteratur. Den jämna könsfördelningen inom lärar- och studentgruppen ser vi som en styrka då sammansättningarna (kvantitativt) speglar varandra. Vi menar att studenterna sammantaget ges goda förutsättningar att uppnå målet om jämställdhet, och att möta en jämställdhetsreflekterande utbildningsmiljö. Det är dessutom en klar styrka att lärare inom lärarutbildningen går en utbildning i jämställdhet. Några utvecklingsområden har dock identifierats. Formuleringar kring jämställdhet behöver bli tydligare genom att detta innehåll skiljs ut i egna kursmål (inte som nu, sammanslaget med flera andra perspektiv inom ett och samma kursmål), i examinationsuppgifter

och i betygsriterier. I flertalet kurser är dessutom kursmålen formulerade som att studenterna ska "beakta", "förhålla sig till" och "reflektera över" vilket implicerar att studenterna redan har kunskap om jämställdhet.

Utformning, genomförande och resultat

Uppföljning, åtgärder och återkoppling

Bedömningsgrunder:

Utbildningens innehåll, utformning, genomförande och examination följs systematiskt upp. Resultaten av uppföljningen omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling, och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Lärosätet verkar för att studenten genomför utbildningen inom planerad studietid.

Universitetets kvalitetssystem är utformat så att ansvarsområden och aktiviteter beskrivs för olika nivåer (universitet, fakultet och institution). Det omfattar regelbunden uppföljning av bland annat kursplaner, program och studenters situation. Därutöver genomförs varje år uppföljning och utvärdering av lärarutbildningarna på programnivå. Resultaten sammanställs i en programrapport som tillgängliggörs för lärare och studenter. Lärarutbildningsnämnden initierar åtgärder med anledning av uppföljningen. VFUn samordnas centralt och efter varje avslutad VFU-period sker en uppföljning av överenskommelsens efterföljande med skolhuvudmännen. Utvärdering av VFU i sin helhet sker var tredje år. Återkoppling sker till skolhuvudmän, universitetet och studentrepresentanter. I dagsläget pågår ett mer omfattande kvalitets- och utvecklingsarbete i form av den strategiska satsningen på *Framtidens lärarutbildning*.

En viktig del i det systematiska kvalitetsarbetet inom UVK är hur de kursvärderingar som genomförs av studenterna efter varje kurs används. Kursvärderingarna innehåller standardiserade frågor. En utmaning är att de automatiskt genererade frågorna i värderingen gäller hela kurser och inte delkurser. Det gör det ibland svårt att veta vad studenterna svarar på eftersom UVK är organiserad i tre omfattande kurser bestående av delkurser. Detta problem hanteras i vissa fall genom att den automatiserade utvärderingen delas upp delkursmässigt, eller att tillägg av delkursspecifika frågor i helkursvärderingen görs. Men vanligare är att kompletterande delkursvärderingar genomförs genom muntlig dialog och/eller skriftligt på plats under sista undervisningstillfället. Kursansvarig gör sedan en analys av kursen där hänsyn tas till kursvärderingsresultatet, examinationsresultaten, händelser under kursens gång samt undervisande lärares synpunkter, och skriver därefter en utvärderingskommentar som publiceras och görs tillgänglig för studenterna. Kommentarererna gäller dels en allmän bild av kursen, dels sådant som framkommit som behöver utvecklas. Utöver denna utvärderingsrutin tillämpas även kompletterande värderingar, framför allt på delkursnivå, i syfte att fånga upp mer delkursspecifika frågor. Vad som framkommit återkopplas till studenterna samt till efterföljande års studenter som får information om vilka förändringar som gjorts i kurserna och varför dessa utförts.

Utfallet av kursutvärderingarna används för att vidareutveckla kursernas innehåll, utformning, examination och genomförande i samband med kursplanerevideringar och revidering av varje kurs studiehandledning. Nedan exemplifieras hur kursutvärderingar organiseras i UVK 1.

Kursutvärdering:

- Varje delkurs värderas separat i form av digital enkät i samband med sista seminariet.
- Mitterminsutvärdering sker i mitten på första terminens studier.
- Hela kursen utvärderas via universitetets utvärderingsverktyg EvaSys.
- Underlaget från Evasys sammanställs av kursansvarig och skickas till enhetschef samt levereras till Evasys som återkopplar till studenterna via verktyget.
- Lärares utvärdering av terminen och självvärdering av seminarieledarskapet genomförs vid sista kurslagsmötet.

Användning av kursutvärderingar:

- Vid kurslagsmöten sker återkoppling kontinuerligt efter varje delkurs slut.
- Samtliga underlag ligger till grund för kursplanerevidering, revidering av studiehandledning och schemaläggning.
- Resultatet presenteras och diskuteras vid kurslagsmötena för undervisande lärare och inför introduktion till kommande delkurs för studenterna.

En stor del av arbetet med uppföljning, åtgärder och återkoppling sker som en rutin i det vardagliga arbetet och i mötet med studenterna. En organiserande princip för arbetet inom UVK är att lärarna arbetar tillsammans i kurslag. Kurslagen har regelbundna möten innan, under och efter genomförd kurs. Inför en kurs revideras och diskuteras studiehandledningen och kursens innehåll. Under kursens gång genomförs möten i vilka studenternas och lärarnas egna åsikter, förslag och reflektioner gemensamt behandlas. Praxis är således ett öppet diskussionsklimat med rättigheter och skyldigheter i vilket egenansvar hos lärare och studenter blir en viktig aspekt för kvalitetssäkring av utbildningen samt att studenterna genomför studierna i tid. Vad som beslutas och kommer ut av kurslagens möten återkopplas till studenterna vilket konkret kan innebära att uppgifter och instruktioner justeras, att varje seminariegrupp ges möjlighet att tillsammans med läraren ta beslut och utforma en aktivitet eller att gemensamma riktlinjer justeras. Efter avslutad kurs samlas kurslaget för att utvärdera kursen med utgångspunkt i studenternas kursvärderingar och egna reflektioner från genomförandet av kursen. Resultatet av detta arbete används sedan för att utveckla kursen (exempelvis justera studiehandledningen) och eventuellt justera kursplanen inför nästa tillfälle.

Seminarier är i UVK-kurserna obligatoriska examinerande moment men studenter kan ändå av olika skäl ha viss frånvaro. För att bidra till studenternas möjlighet att tillgodogöra sig allt kursinnehåll och följa studierna enligt plan anordnas inom ramen för pågående kurs uppsamlingsseminarier där studenten får möjlighet att kompensera sin frånvaro i en seminariediskussion. I samband med examination sker oftast en individuell återkoppling till varje student med utgångspunkt i examinationsuppgiften. Det genomförs även gruppvis återkoppling kring examinationsuppgifter och tillfällen erbjuds för genomgång och återkoppling efter genomförda tentamen. Praktiken avseende återkoppling av studenternas resultat och prestationer i samband med examination ser dock olika ut inom UVK. I UVK 1 avsätts mer tid till individuell studentåterkoppling i syfte att ge tydlig stöttning och signalera tydliga krav som studenten sedan kan ta med sig i den fortsatta utbildningen. I UVK 1 erbjuds studenterna dessutom skrivstöd i form av återkommande skrivverkstäder med lärarresurser tillgängliga. Att återkopplingspraktiken ser olika ut beror också på att kurserna genomförs i olika skeden av utbildningen samt att det är olika antal studenter som läser kurserna.

Liksom övriga kurser och delkurser utvärderas även VFU kontinuerligt, både som en del av en avslutad hel kurs och som delkurs. Samtal om VFU mellan student och VFU-lärare genomförs med ett uppföljande samtal under sista delen av en VFU-period. Samtal förs utifrån tre frågor i syfte att kvalitetssäkra och utveckla innehåll och genomförande av VFU: 1) Vad innebär en kvalitativt god VFU? 2) Vad har under den verksamhetsförlagda utbildningen bidragit till att utveckla ett professionellt förhållningssätt? 3) Ge några exempel på hur VFU kan utvecklas. Vid tveksamheter kring studentens måluppfyllelse under VFU sker ett nära samarbete mellan kursansvarig och berörda VFU-lärare, VFU-samordnare och rektor enligt upprättade riktlinjer för att säkerställa kvalitet och likvärdighet vid bedömning av studenter i VFU.

Stöd till studenterna att klara av utbildningen inom planerad studietid finns på flera nivåer. Universitetsövergripande finns stödfunktionen Funka som ger individuellt stöd till studenter med dokumenterad funktionsnedsättning. Det kan handla om förlängd examinationstid, mentor, anteckningsstöd, anpassat kursmaterial och liknande. Universitetsbiblioteket har Studieverkstaden Lyktan, som erbjuder ett samlat stöd inom akademiskt skrivande, matematik och studieteknik åt alla studenter. Campushälsan student arbetar förebyggande med hälsofrågor relaterade till studier och ger kurser i stresshantering och att våga tala. Vid introduktion av nya studenter ges öppna föreläsningar om exempelvis studieteknik.

Studievägledning finns både i form av programstudievägledare som arbetar med programövergripande frågor, exempelvis studieuppehåll, studieplanering, studieavbrott, introduktion av nya studenter och studieteknik, och studievägledare på respektive institution som arbetar med de ämnesspecifika kurser som ingår i programmet. De sköter exempelvis tillgodoräkningen, behörighetsfrågor och studieplanering på kurs- eller ämnesnivå.

Värdering

Systematiken och rutinerna för stöd, uppföljning, åtgärder och återkoppling är en klar styrka som möjliggör en kontinuerlig dialog, ett tydligt inflytande och möjlighet till förändringar under utbildningen gång. Detta stärks ytterligare genom användningen av studiehandledningar som ger en tydlig ram för kursen och som samtidigt har ett visst utrymme för förändring och öppenhet för kreativitet inom respektive seminariegrupp. De rutiner som finns inom kurslagen tillsammans med de formella rutinerna kring kursplanerevidering, kursutvärdering och uppföljning stärker ytterligare möjligheten att kvalitetssäkra utbildningen. I dagsläget finns dock ingen enhetlig praxis inom UVK-kurserna avseende hanteringen av återkoppling till studenterna i samband med examination. Detta är ett utvecklingsområde och en pedagogiskt angelägen fråga som kurslagen gemensamt kommer att ta sig an.

Studentperspektiv

Bedömningsgrund:

*Studenten ges möjlighet att ta en **aktiv roll** i arbetet med att utveckla utbildningens innehåll och genomförande.*

Ämneslärarutbildningen organiseras och genomförs utifrån utgångspunkten att studenterna både tar ansvar för sitt lärande (studentcentrerat lärande) och tar aktiv del i utvecklingen av utbildningen. Detta studentperspektiv finns framskrivet i den pedagogiska grundsyn som ska genomsyra all utbildning vid Örebro universitet. Studentinflytande möjliggörs bland annat genom kursvärdering (se även *Uppföljning, åtgärder och återkoppling*) och studentrepresentation. Studenternas synpunkter och erfarenheter av kursen beaktas inför kursplanerevidering, studiehandledningsrevidering och kommande kursplanering. En utmaning är dock att svarsfrekvensen för kursvärderingarna är relativt låg. Studenterna har även möjlighet att påverka utbildningens innehåll och utformning genom att bli representant för sina studiekamrater i de universitetsgemensamma organ, exempelvis som ordinarie ledamöter i universitetsstyrelse, lärarutbildningsnämnd (LUN), VFU-råd och programråd.

Studentinflytande under pågående utbildning

Vid genomförande av kurserna används studiehandledningar som revideras inför varje kursstart. Vid revidering har studenters åsikter beaktats och till varje termin lett till konkreta förändringar vanligen rörande litteratur, antal seminarier och innehållsorientering i seminarierna. Vid delkursstart finns ett planeringstillfälle inlagt där seminarieledare och studenter gemensamt diskuterar hur kursen skall genomföras. Vanligen diskuteras hur seminarierna ska läggas upp för att skapa variation och om vissa seminarieuppgifter kan förändras för att fungera bättre mot målen. Även under kursernas gång kommer studenter med förslag om hur exempelvis innehållsfokus och undervisningsform kan förändras. Undervisningen bygger i hög grad på de studerandes självständiga studier, frågor, reflektioner och diskussioner av litteratur och föreläsningar tillsammans med seminarieledaren. Seminarier samplaneras och utformas ofta i dialog mellan lärare och studenter med utgångspunkt i syfte, aktuell kurslitteratur och tillhörande föreläsningar.

Flera moment under kurserna i utbildningen bygger på studentaktivitet och att studenterna ges möjlighet att påverka undervisningens innehåll. Det är vanligt förekommande att studenterna förbereder frågor och reflektioner förankrade i kurslitteraturen, som en del av diskussionstiden sedan ägnas åt. Flera undervisningsmoment bygger på att studenterna utöver läsning av kurslitteratur också genomför övnings- eller studieuppgifter som de sedan presenterar i mindre eller större grupp. Tanken är att studenternas egna lösningar på de uppgifter som de ställs inför, och de eventuella problem som uppstått i arbetet med uppgifterna, utgör det huvudsakliga stoff som behandlas under det aktuella undervisningstillfället. En annan vanligt förekommande form av studentinflytande är kamrat- och sambedömning. Dessutom finns det flera exempel på studentinflytande genom kursrepresentation, exempelvis den så kallade *mitterminsutvärderingen* i UVK 1. Denna används i både formativt och summativt syfte. I utvärderingen, som genomförs både muntligt och skriftligt, deltar studeranderepresentant från samtliga seminariegrupper, kursansvarig och delkursansvariga. Resultatet presenteras vid kurslagsmöten och inför introduktion till kommande delkurs för studenterna. Exempel på förändringar som genomförts som ett resultat av utvärderingen, är förlängd inlämningstid av skriftliga examinationsuppgifter.

Värdering

Studentperspektivet beaktas på ett tydligt sätt inom UVK. Studenter finns representerade i formella organ och deltar därmed i beredning av och beslut om ärenden inom lärarutbildningsområdet. Studenterna har också goda möjligheter att, både muntligt och skriftligt, påverka utbildningens innehåll och genomförande under pågående utbildning, vilket är en styrka. Detta gör det inte enbart möjligt för läraren att ta utgångspunkt i studenternas kunskaper och erfarenheter, utan på så vis blir undervisningen också ett gemensamt projekt där studenterna tar ansvar för det egna lärandet. En central del av det formella inflytandet är kursvärderingar och här utgör den låga svarsfrekvensen vid helkursutvärderingarna en utmaning. Problematiken hanteras i nuläget genom kompletterande (delkurs)värderingar och frågan bearbetas just nu på central nivå. Det faktum att resultat från föregående kursvärdering och eventuella revideringar av kursplan och/eller kursgenomförandet presenteras i samband följande kursstart ser vi däremot som en styrka i detta sammanhang. Att till studenterna tydligt meddela tidigare studenters synpunkter och hur de använts i kursutvecklingen motiverar vissa förändringar, och är ett sätt att visa att vi tar studenters perspektiv på allvar. På så sätt uppmuntras ökat deltagande i de kommande kursvärderingarna.

Arbetsliv och samverkan

Bedömningsgrund:

Utbildningen är utformad och genomförs på sådant sätt att den är användbar och utvecklar studentens beredskap att möta förändringar i arbetslivet. Relevant samverkan sker med det omgivande samhället.

Samverkan med främst skolverksamheter i syfte att kontinuerligt bibehålla och utveckla utbildningens yrkesrelevans sker i flera olika former, exempelvis genom representation i olika organ, praktiska forskning, didaktiska nätverk, verksamhetsförlagd utbildning och övningsskoleverksamheten. Samverkan genom *representanter för skolverksamheterna* sker genom såväl Lärarutbildningsnämnden (LUN) som programrådet för ämneslärarutbildningen. De erfarenheter och den kompetens som representanterna för skolverksamheten besitter är värdefulla för det kontinuerliga kvalitetsarbetet.

Samverkan genom *praktiska forskning* är ett prioriterat område. Sex projekt beviljades interna medel 2017, bland annat inom pedagogik (projektet om forskningsbaserade arbetssätt). En del i arbetet med *Framtidens lärarutbildning* är satsningen på att bygga ett *centrum för praktiska forskning* och universitetets deltagande i försöksverksamheten med *ULF-avtal* – en nationell försöksverksamhet som ska utveckla och pröva hållbara samverkansmodeller mellan akademi och skola vad gäller forskning, skolverksamhet och lärarutbildning. Det är insatser som görs för att stärka den praktiska forskningen.

Samverkan genom *didaktiska nätverk* samordnas av Regionalt utvecklingscentrum (RUC), som har en bred syn på regional samverkan präglad av ömsesidig nytta. De didaktiska nätverken vänder sig till lärare, skolledare, lärarutbildare och forskare inom flera didaktiska områden. Syftet är att skapa kontakter och dela kunskaper och erfarenheter. Forskare presenterar aktuell forskning och lärare och skolledare delar med sig av erfarenheter och utvecklingsprojekt.

Verksamhetsförlagd utbildning utgör den mest centrala samverkansarenan. Det finns en specifik VFU-organisation för samverkan med skolverksamheter som möjliggör flera mötesarenor, exempelvis skolgrupper och verksamhetsgrupper där verksamma lärares, skolledares och förvaltningsledares kunskaper i och om läraryrket samt idéer och förändringsförslag gällande VFU kan inhämtas. Det ger även skolverksamheten en större inblick i hur lärarutbildningen är uppbyggd och genomförs. Mötesstrukturen möjliggör att förvaltningschefer, skolledare och verksamma lärare träffas och utbyter erfarenheter om lärarutbildning och VFU på ett ändamålsenligt sätt. På kursnivå genomförs VFU-lärarträffar för studenternas handledare inför varje VFU där verksamma lärare får möjlighet att diskutera bedömningskriterier med varandra och med lärare vid universitetet. Studenternas VFU-uppgifter presenteras och diskuteras och de verksamma lärarnas kompetens används för att utveckla uppgifterna och göra dem så yrkesrelevanta som möjligt.

Inom VFU är studentens lärandeprocess mot professionellt och kompetent lärarskap i fokus. Utbildningen förbereder kontinuerligt studenterna för ett arbetsliv i förändring. I UVK 3 ska exempelvis studenterna tillägna sig kunskaper om utvärdering av pedagogisk verksamhet där utvärderingsmodeller samt analys och

kvalitetsutveckling behandlas och i VFU ges studenterna möjligheten att knyta det vetenskapliga förhållningssättet till det vardagliga arbetet och den beprövade erfarenheten. En förutsättning för studentens egna livslånga lärande är just fördjupning och långsiktighet, vilket ett nära samarbete mellan universitet och skola i form av övningsskola skapar goda förutsättningar för. Övningsskolor ger ökad möjlighet att stärka blivande lärares professionsutveckling och att höja kvaliteten i lärarutbildningen. Övningsskoleverksamheten främjar också ett fördjupat samarbete mellan universitetet och skolhuvudmän kring forsknings- och utvecklingsarbete för att skapa en framstående skolmiljö. Inom VFU-organisationen med övningsskola finns även andra mötesfora där skolverksamheten och lärosätet tar tillvara varandras kompetenser som utvecklar såväl den universitets- som den verksamhetsförlagda utbildningen.

Ytterligare en viktig mötesarena är de student- och handledarseminarier som förläggs till skolverksamheten. De syftar till att höja kvaliteten i utbildningen genom mötet mellan universitets- och verksamhetsförlagd utbildning. Då VFU-lärare leder studentseminariet bidrar de på ett naturligt sätt med sin beprövade erfarenhet och sina professionskunskaper. Universitetslärare som deltar i studentseminariet bidrar med sina kunskaper utifrån forskning och aktuell VFU-kurs. På så vis blir studentseminariet en arena där det praxisnära och dagsrelevanta i yrkeskunnandet möter teoretisk ämnes- och/eller ämnesdidaktisk kunskap. I handledarseminariet deltar VFU-lärarna och det leds av en lärare från universitetet. Innehållet kretsar kring bedömning av studenter samt andra för kursen relevanta ämnesområden. Genom handledarseminarierna har en ökad samsyn kring bedömning inom skolverksamheterna, mellan skolverksamheter samt mellan skolverksamhet och universitet åstadkommit. Eftersom studenterna placeras inom samma skolverksamhet, eller samverkansområde, under tre av fyra VFU-perioder möjliggörs samtal om progression och professionsblivandet som ett formativt verktyg. Det ger även verksamheten möjligheter att på ett naturligt sätt låta studenten möta olika situationer och funktioner inom skolan såsom att studenten får möta elevhälsa, speciallärarfunktioner, skolledare, förstelärare, biblioteks- och IKT- personal etcetera.

Värdering

Inom UVK och VFU har samverkan alltid varit en del i det övergripande kvalitetsarbetet och på utbildningsnivå har möjligheterna för en god samverkan succesivt stärkts. Ett exempel är initierandet av flera praktiska forskningsprojekt och nya didaktiska nätverk. Den samverkan som sker inom VFU i övningsskolorna är ett annat viktigt kvalitetsstärkande bidrag. Dessa förändringar har skapat centrala arenor för samverkan som gagnar både ämneslärarutbildningen och skolverksamheterna. Organisationen för VFU, som bland annat innebär återplacering av studenter vid övningsskola, skapar goda möjligheter för studenterna att få en realistisk och mer holistisk förståelse av vad det innebär att vara lärare, bland annat genom att de får inblick i och förståelse för långsiktiga processer i en skolverksamhet. Arbetet med att vidareutveckla seminarierna och systematiskt följa upp innehåll och genomförande av VFU kommer att ske vart tredje år genom återrapportering från, och dialog med, de verksamheter där studenter är placerade. Vi skulle med fördel också kunna dra nytta av alumner, som i dagsläget är en förbisedd resurs. Diskussioner pågår om hur alumnernas erfarenheter bättre kan tas tillvara, både för utveckling av utbildningen som helhet och för utveckling på kursnivå, för att ytterligare stärka yrkesrelevansen i utbildningens alla delar.